

позицій посадових осіб щодо бюджетних контрактів» – 133-тє місце, «хабарі для отримання державних замовлень, що фінансуються з бюджету країни» – 130-тє місце, «отримання бюджетних коштів у результаті корупційних дій» – 122-ге місце [3]. Усе це нашоухє на думку про нагальність здійснення бюджетних реформ в напрямку відкритості і прозорості формування і використання бюджетних коштів та проведення якїсної оцїнки бюджетних ризиків.

Лїтература:

1. Голова Мїнфїну назвав бюджет – 2016 нереалїстичним і анонсував скорочення витрат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: economics.unian.ua/finances/.

2. Пояснювальна записка до звітї про виконання Державного бюджету України за 2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.gov.ua.

3. Лунїна І. Простї процедурнї змїни для ефективних бюджетних рїшень / І. Лунїна // Дзеркало тижня. Україна. – 2015. – №35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: gazeta.dt.ua/finances/.

Сидорчук А.А.

*К.е.н., доцент, доцент кафедри фїнансїв їм. С.І. Юрїя
Тернопїльського нацїонального економїчного унїверситету*

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Розвиток соцїального страхування у будь-якій країні – це створення та функцїонування страхових колективних фондїв, дїяльність яких охоплює зайняте у суспїльному виробництві населення так і з певних причин, незайняте населення. Формування і використання коштів таких фондїв є прерогативою держави, що чїтко нею регламентується та пов'язано з розподїлом і перерозподїлом вартості в економїцї.

Такї процеси обов'язково супроводжуються рухом грошових коштів, якї набувають форми фїнансових ресурсів [1, с. 10; 2, с. 10; 3, с. 75]. Тому джерелом їхнього утворення для всїх суб'єктів фїнансових вїдносин (у тому числі держави) є валовий внутрїшнїй продукт. Саме його величина визначає можливості задоволення суспїльних потреб, у тому числі держави – на соцїальний захист

населення. Наявні теоретичні доробки свідчать про одностайність підходів до з'ясування суті фінансових ресурсів держави, тобто вчені здебільшого розглядають фінансові ресурси держави як грошові фонди, що утворюються у процесі розподілу, перерозподілу і використання ВВП. Вони є матеріальним втіленням фінансових відносин у суспільстві.

Як стверджував С.І. Юрій, фінансові ресурси держави характеризуються такими рисами:

- до них належать ресурси всіх галузей економіки;
- у розпорядженні держави є ресурси бюджетної системи, різних видів централізованих і децентралізованих фондів та фінансових інституцій;
- склад фінансових ресурсів охоплює прибуток, відрахування до державних централізованих фондів цільового призначення, доходи від зовнішньоекономічної діяльності (перша частина); прямі і непрямі податки з населення, місцеві податки та збори (друга частина); відрахування, що входять до собівартості продукції (третья частина).

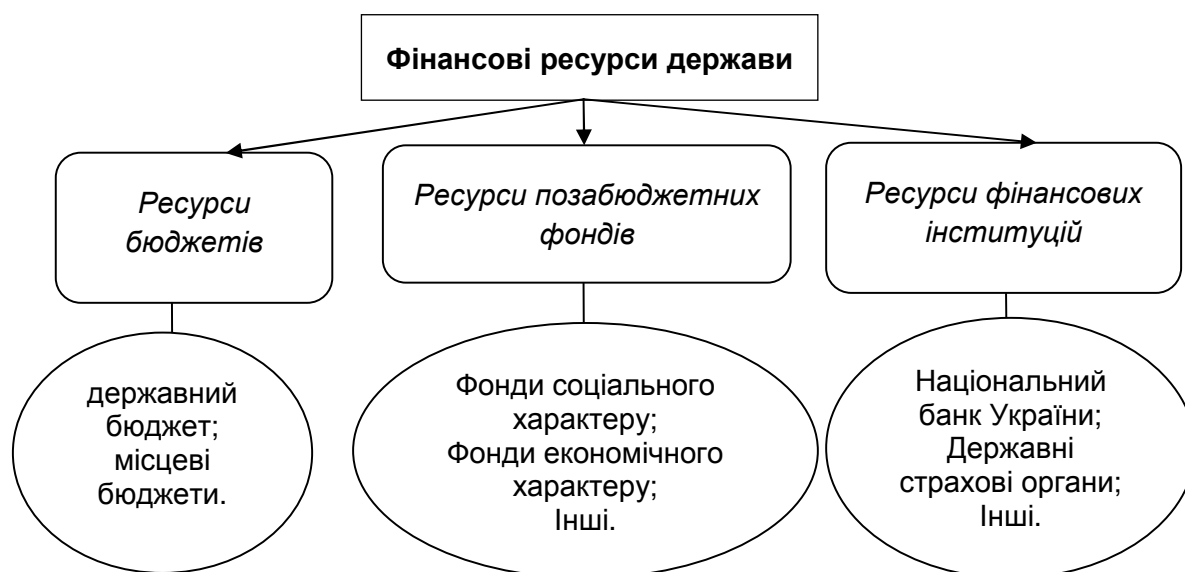

Рис. 1. Склад фінансових ресурсів держави

Складено автором на основі джерел [1, с. 147; 2, с. 8; 4, с. 7; 5, с. 117; 6, с. 53].

Як сукупність доходів і нагромаджень, що перебувають у розпорядженні держави та спрямовуються на задоволення суспільних потреб, фінансові ресурси розглядають Н.П. Злепко і

С.П. Крамарчук [4, с. 7]. Рух грошових потоків є визначальною властивістю фінансів, що приводить до формування та використання фінансових ресурсів, як вважає В.М. Опарін [2, с. 8]. Проте він подає визначення ресурсів лише на мікрорівні, не поширюючи це поняття на державу як суб'єкта фінансових відносин у суспільстві.

До основних елементів формування фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні держави, як стверджують названі вище науковці, належать: податки, обов'язкові збори і внески юридичних та фізичних осіб до бюджетів і державних цільових фондів; частина прибутку підприємств державної форми власності; доходи від приватизації державного майна; доходи від зовнішньоекономічної діяльності; внутрішні й зовнішні позики та ін.

Згрупувавши погляди вище зазначених науковців, на рис. 1 представимо структуру фінансових ресурсів держави.

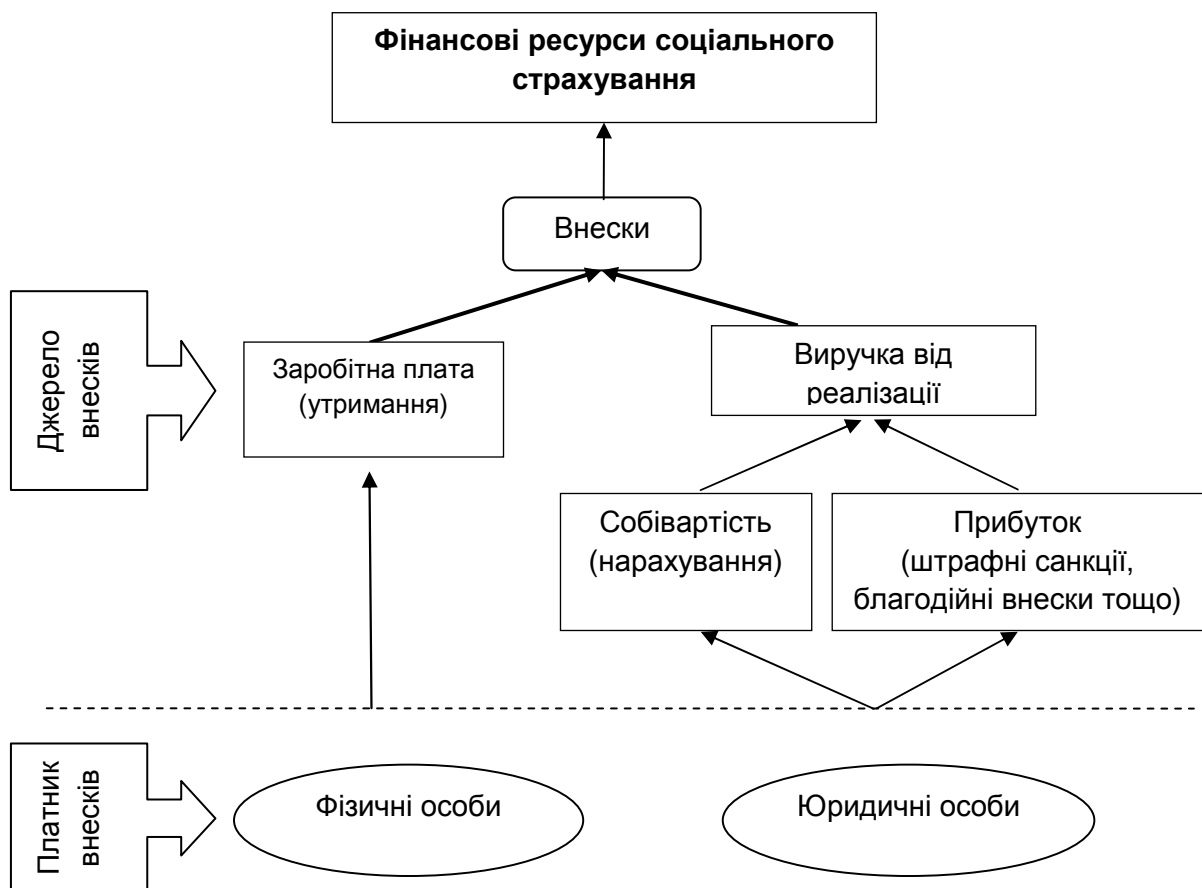

Рис. 2. Джерела, платники страхових внесків та формування фінансових ресурсів соціального страхування

Складено автором на основі джерел [5, с. 125; 6, с. 54].

Формування фінансових ресурсів соціального страхування має певну особливість, яка полягає у тому, що воно здійснюється шляхом використання такого інструменту, як внески (відрахування). Що стосується суті такого виду обов'язкового платежу, то слід вказати, що його головною особливістю визначено насамперед цільове призначення. Інакше кажучи, ці внески надходять у спеціально визначені і створені для цього фонди, їх використовувати не за призначенням не дозволяється, а змінити цільове призначення можна тільки у законодавчому порядку. Відрахування й внески доцільно розглядати як своєрідні цільові податки [6, с. 137].

Джерелом сплати внесків на соціальне страхування стають різні форми доходу: заробітна плата для найманих осіб (з якої ці внески утримуються) та виручка від реалізації продукції юридичних осіб (на яку внески нараховуються), зокрема така її частина, як собівартість (рис. 2).

Таким чином ми бачимо, що формування фінансових ресурсів соціального страхування відбувається на стадії перерозподілу ВВП шляхом оподаткування фізичних і юридичних осіб таким видом обов'язкових платежів, як внески (або відрахування); використання таких ресурсів відбувається на стадії вторинного розподілу ВВП шляхом здійснення виплат різних видів соціальної допомоги, пенсії тощо фізичним особам, які їх потребують.

Література:

1. Фінанси: підруч. / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.
2. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посіб. / В.М. Опарін. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
3. Чехутова В.С. Финансовые ресурсы социального обеспечения / В.С. Чехутова, Т.В. Митькина. – М.: Финансы и статистика, 1986. – 111 с.
4. Злепко Н.П. Фінанси: курс лекцій / Н.П. Злепко, С.П. Крамарчук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2007. – 114 с.
5. Общая теория финансов: Учебник / [Л.А. Дробозина, Ю.Н. Константинова, Л.П. Окунева и др.]; под ред. Л.А. Дробозиной. – М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. – 256 с.
6. Фінанси: вишкіл студії: навч. посіб. / [С.І. Юрій, Й.М. Бескид, М.М. Тріпак та ін.]; за ред. д.е.н., проф. Юрія С.І. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 357 с.